

KAJ POMENIJO PRO- VOKACIJE ŽELEZNI- SKIH MAGNATOV?

ALI ŽELEZNIŠKI ADMINISTRACIJO, DA PREVZAME ŽELEZNIŠKI?

Kdo naj upravlja, kaj kuhajo ban-
kiri in železniški ravnatelji?

Washington, D. C. (Federated Press). — Ali skušajo železniški predsedniki prevzeti administracijo, da prevzame železnice? Tako vprašujejo v delavskih krogih, ker so železniški predsedniki odklonili predsedniški kompromisni predlog.

V delavskih krogih so pričakovali, da bodo najmožnejši železniški predsedniki zagovarjali in nasprotovali Hardingovemu poredovalnemu predlogu, a ravno tako je bilo pričakovati od drugih železniških predsednikov, da bodo za Hardingov predlog, ker so od začetka stavke govorili, da so za spravo. Odklonitev predsedniškega predloga je sugestija, da vlada prevzame kontrolo nad železnicami.

Ako bi vlada ob tem času prevzela železnice, prevzema obenem lepo množico opreme, ki se nahaja v podrtinskem stanju. To opremo bi bilo treba popraviti kot ob vojnem času in kadar bi se železnice vrnilo privatnim lastnikom, tedaj bi po vsaki zahtevali še odškodnino za nameček. Na vsak način bi skušali železniški predsedniki ponoviti igro, kakršno so igrali ob vojnem času.

Delavski voditelji, ki so analizirali odklonitev Hardingovega predloga po železniških predsednikih, menijo, ako bi se železniški predsedniki hoteli zadržati, da bi stali na položajih, ki so jim takšna položaja, ki jih po vladi ni kontrolirali. Mesto da so železniški predsedniki boje svobodne vladne kontrole, pa upajo, da pride in da jo administracija pripravi tako, da bo sprejemljiva.

Soglasna odklonitev Hardingovega predloga je po tem, ko so nekateri železniški predsedniki iskali spravo pri delavskih voditeljih na podlagi boljših pogojev, kot jih je ponudil predsednik Harding, pokazuje, kakšna moč je pritiskala na te predsednike, da so se premislili in glasovali drugače.

SEVEROKAPAD IMA TUDI PREDEKNE BANDITE.

Minneapolis, Minn. — "Slava" Chicago in New Yorka, da imata v svoji sredi največ predernih banditov, bo kmalu zatemnena, ako se bodo roparski napadi tako pogosto vršili kot zadnje tedne. V enem dnevu sta bila izvršena dva predrupa ropa. Oropana je bila Quaker Creamery kompanija za \$3,700 in roparski napad je bil izvršen na Calhoun State banko. Pri zadnjem roparskem napadu je bil nekli klient težko obstreljen. Gdč. Inez Holmes, blagajničarka pri Quaker Creamery kompaniji, je ustavljen sam bandit, ko je hotela stopiti v avtomobil, da ponee dnevne prejemke na banko.

V bančne prostore sta okoli pol dneva stopila dva bandita. Potegnili sta samokrese in viknila roke kviško. Uradniki so ubogali, toda klient Hartman se ni poddal. Takoj je bandit nanj nameril svoj samokres in dvakrat ustrelil. Ena krogla je Hartmana zadela v ledje, druga v roko.

Bandita sta na to pobegnila, ne da bi s sabo odnesla plen. Alarmirana je bila policija, toda stanj. Bandita sta izgubila, prednc je policija dospela na lice mesta.

MRTVE KANDIDAT NOKINI- RAN.

Nashville, Tenn. — Kongresnik Lemuel P. Padgett je zadnje sredo umrl. Istega dne so bile primarne volitve, pri katerih je bil Padgett nominiran ponovnim kandidatom za kongres. Zdaj se bodo vršile nove primarne volitve v dotičnem okrožju. Demokratiški političarji so dobro snali, da je Padgett na smrt bolan, pa se niso hoteli umakniti njegovemu kandidatu.

NAROČILA FREMOGA V AN- GLIJI SO PREKLICANA.

London, 5. avg. — Mnogi ameriški trgovci so brzojavno preklicali naročila za angleški premog v zadnjih dveh dneh. Praktična naročila znašajo več tisoč ton. Iz tega sklepajo v Angliji, da bo stavka rudarjev v Ameriki v par dneh končana. Valtu temu rastejo cene premoga na angleškem trgu.

STAVKA RUDARJEV SE BLIŽA H KONCU.

Konferenca se otvori danes v Cle-
velandu; obrami operatorji
predstavljajo 65% cen-
tralnega polja.

ILLINOISKI OPERATORJI PO- NUJAJO STARO MREDO.

Philadelphia, Pa. — Stavka rudarjev od vseh znamenjih končana v nekaj dneh. Danes se otvori mirovna konferenca v Clevelandu med krajliji premoga in rudarji. Operatorji, ki predstavljajo okrog 65 odstotkov normalne produkcije mehkega premoga na centralnem konkurenčnem polju, so se odzvali vabilu Johna L. Lewisa na konferenco; valed tega je konferenca gotova stvar.

Springfield, Ill. — Illinois Coal Operators' Association, organizacija lastnikov rudnikov v državi Illinois, je zadnji petek ponudila rudarjem nove pogoje za mir. Operatorji so umaknili zahtevo za znižanje mezd in ponudili rudarjem staro mredo do 31. marca 1923. Drugi pogoji so, da razsodilski odloči o novi mezd, ki naj stopi v veljavo 1. aprila 1923. Razsodilne izbete obe stranki ali jih pa imenuje predsednik Harding. Pogoja naj bo separati.

Istovrstno so operatorji s dolgo brzojavko obvestili Lewisa, da se ne udeležijo skupne konference v Clevelandu, čeč, da "so razmere zdaj drugačne kot so bile v prejšnjih letih in da je štiridržavna pogodba postala nepraktična."

Frank Farrington, predsednik organizacije rudarjev v Illinoisu, ki je prejel ponudbo operatorjev, je dejal, da bo govoril o stvari potem, ko se vrne iz Clevelanda. Rekel je, da je prejel enako ponudbo od operatorjev že pred tremi tedni, katero je mislil predložiti rudarjem v izredni konvenciji, ki je pa bila na zahtevo Lewisa zadovoljen, da so lastniki priznali staro mredo, ni pa zadovoljen s razsodilcem. "Rudarji imajo dovolj bridkih skušenj, kaj je razsodilce, zato ne pojdete več na led", je rekel Farrington.

Washington, D. C. — Administracija čaka na izid clevelandске konference. Predsednik Harding je odgodil imenovanje posebnih preiskovalne komisije. Prej hoče videti kako izpade konferenca med rudarji in operatorji.

Staunton, Ill. — Milica je zase-
dla vca tukajšnji okoliš, toda pre-
moga je še vedno v zemlji. Na po-
ziv oblasti, da naj javijo "prosto-
voljci," ki nočejo kopati premog, se je oglasila pošča pustolovcev. Ker s tem številcem ne morejo za-
četi, nameravajo zdaj najeti stav-
kokaže v Chicagu in drugih kra-
jih.

V četrtek zjutraj so neznan
ljudje oddali nekaj strelcev na mi-
lišarje, ki so takoj odgovorili s pu-
škami. Streljanje je trajalo dve
uri, toda brez kake nesreče. Po-
veljnik je pomnožil vojaške stra-
že.

Državni poslanec Sherwood je
poslal guvernorju protest proti
pošiljanju vojaških čet v premo-
garske okoliše.

IZLETNIŠKI PARNIK KUDA- REL V BROD.

Ženaki sta utonili.
New York, N. Y. — Izletniški
parnik "Grand Republic" je u-
daril v Severni reki ob prevozni-
ški brod. Udarce je bil tako silen,
da sta dve ženi padli v vodo in u-
tonili. Tucat drugih oseb je bilo
ranjenih. Brodarji so takoj sku-
šali v reko, da rešijo ponesrečeni
stari, a silni tok je preprečil re-
šev.

DELAVSTVO V WASH- INGTONU SE PRI- PRAVLJA NA VOLITVE.

GLAVNA BITKA SE BO BOJE- VALA MED RADIKALOM IN NAZADNJAKOM ZA SENATOR- SKO MESTO.

Nazadnjaki delajo z veselo močjo
za Milca Poindexterja.

Seattle, Wash. (Fed. Press). —
James A. Duncan, tajnik Seattle-
skega centralnega delavskega sveta
in na daleč pomnan kot radikalec
v delavskem strokovnem gibanju,
bo kandidiral kot kandidat delav-
ske farmerske stranke za mesto
zveznega senatorja. Njegov
nasproti bo stal kot resen kandida-
t Milca Poindexter, republikanec,
znan nazadnjak in delavski
nasprotnik.

Duncan je na državni konven-
ciji Ameriške delavske federacije
vodil boj proti nazadnjakom v A-
meriški delavski federaciji, ki so
priporočali neustrankarsko volitve,
katero je zagovarjal William
Short, predsednik Ameriške del-
avske federacije v državi Wash-
ington. Neustrankarski so se izrekli
za mrs. Frances S. Artell, ki je
bila demokratska, a bo kandidirala
pri primarnih volitvah za re-
publikanski glasovnik. Ker so pa
starogardniki isigrali poteno, se
bosta poleg Poindexterja in nje
kandidirala še dva kandidata, bo
skoraj gotovo pri primarnih volit-
vah prodi Poindexter kot kandida-
t. Ako se to ugotovi, tedaj si bo-
sta v jeseni stala nasproti kot po-
sta kandidata Duncan in Poindex-
ter. Mogoče bo na demokratskem
fiktetu kandidat C. C. Dill, ki je
kongresnik in Spokane, ki je gla-
saval proti vojni. Če bo imel tak-
šnji kandidat, bo Poindexter, progresiv-
ni kandidat C. C. Dill, ki je gla-
saval proti vojni. Če bo imel tak-
šnji kandidat, bo Poindexter, progresiv-
ni kandidat C. C. Dill, ki je gla-
saval proti vojni.

Farmarska delavska stranka je
še zdaj na delu in agitira posebno
po dolini Yakima. Obdržavajo se
shodi na prostem in dele se leti-
ki, ki pojasnjujejo voličem polo-
žaj.

Na delu je tudi Poindexter.
Vprav njegovi govori pa dokazu-
jejo, kako veliko je njegovo pri-
jeteljstvo do delavstva. Tako na
pr. pripoveduje na svojih shodih,
da so stavkokaži v stavki železni-
čarjev pravi delavci. Ako bi bil
on predsednik, bi se poslužil vsa
svoje moči, da jih varuje. Rabili
bi tudi čete za njih varstvo.

Njegovi poslušalci spajajo med
tisto ljudsko plast, ki nosi navad-
no svilnate nogavice in se oblači
po najnovšem kroju, malo dela
in hiti od zabave do zabave. Pravi
delavci so ni med njimi.

FINANČNI KAOS V NEMČIJI.

Krisa v Avstriji.
Berlin, 5. avg. — Andrej Her-
mes, finančni minister, je izjavil
danes, da se Nemčija bliža indu-
strijalnemu in finančnemu kaosu.
Dejala je v kritičnem položaju
velde neprestanega padanja mark-
ske valute. Draginja raste od dne-
va do dneva in delavske razmere
so na psu.

Nemška vlada je zadnji petek
odgovorila na zadnje grodino no-
to Francije. Vlada pravi po-
novno, da ne more plačati za-
padle vaote 40 milijonov mark na
račun predvojnih dolgov franco-
skim državljanom. Nemčija ne mi-
slji anulirati dolgov, pravi pa, da
se plačilo dolgov zniža.

Dunaj, 5. avg. — Panika v
Nemčiji valed novih grodenj Fran-
cije katastrofalno vpliva tudi na
Avstrijo in Ogrsko. Avstrijska
krona je v enem tednu padla za
20,000 pik in zdaj jih je še 60,000
za eden ameriški dolar.

SOPERN LINGVARSKI PRIZOR.

Hot Springs, Ark. — Ulična dr-
hal je ujela zamorca "Bunk"
Harris. Drhal ga je ustrelila in
na to je vlekla njegovo truplo po
mestnih ulicah. Drhal je kazala
pravo zverstvo podivjanost.

VELIK NEPOKOJ MED ZATI- RANIMI DELAVCI NA ŠPANSKEM.

Washington, D. C. — (Federa-
ted Press.) — Trgovinski depart-
ment je prejel poročila o narašča-
jem nepokoju med delavci v Špa-
niji. V kovinarski industriji v
Bilbau je 28,000 delavcev na štra-
ku. V Oviedu je zastavkalo 7500
rudarjev, katerim so delodajalci
utrgali mezo do 20 odstotkov. V
Barcelona je 15,000 mornarskih
delavcev v stavkovnem gibanju in
139 parnikov počiva v pristani-
šču. Po vsaj Španiji trgajo delav-
ski meze, toda delavci so se ve-
činoma postavili v bran.

MENIKANCEV NE BO, DA STAVKOKAZIJO.

MEXIŠKI MINISTRE ZA NO- VTRAJNE ZADEVE JE IZKLE- STRENO ŽELEZNIŠKIM MAG- NATOM.

Mehiški delavci podpirajo stavku-
jo železničarje.

Washington, D. C. — Železniški
kralji so mislili, da so razmere
v Mehiki še vedno take, kot so bile
pred deset ali več leti. Računili
so, da bodo v Mehiki najeli toliko
stavkokažev, kot jih bo pošelelo
njih areo. Poslali so svoje agente
v Mehiko takoj po izbruhu stavke,
da naberejo veliko armado stav-
kokažev in jo privedejo v Zdru-
šene države, da pomaga zlonitni
stavko železničarjev. Teh stavko-
kazev iz Mehike pa sdaj ni!

To se ni menda zgodilo, ker a-
gentje niso izvršili naloženega de-
la. Agentje so bili prav pridni na
agilaciji in nanovanežu stavko-
kazev. Veskovratnih obljub ni
manjkalo. Pa tudi v Mehiki je
vedno dobili delavce, ako delavci
vedo, v kakšna namena bodo is-
rabljeni. Seveda nekaj delavcev
se dobi povsod, ki niso solidarni s
svojnimi tovariši v stavki. Teh so
velikim trudom nekaj nabrali. Vse
je bilo lepo pripravljeno, da pri-
de malo krdelec stavkokažev prek
meje in naskoči za hrbotom ame-
riške tovaršne. Pa tudi to ni ilo.
Štrono je smelal Graf Plestarce E-
lias Calles, mehiški minister za no-
trajne zadeve. Tukajšnji glavni
stan Ameriške delavske federaci-
je je prejel informacije, da je mi-
nister za notranje zadeve prepo-
vedal izdajanje potnih listov stav-
kokažem. In tako je bilo krdelec
stavkokažev prišlo ostati v
Mehiki, agente železniških mag-
natov so se pa s tučnim srcem
vrnili domov.

V pretresnem tednu so mehiški
delavci ob meji priredili amate-
sko dikoborbo. Vse čisti dobiček
je bil namenjen stavkujočim želez-
ničarjem, ki je bil tudi takoj po
končani predstavi odposlan želez-
ničarjem v El Paso, Tex. Pa tudi
na drug način iskazujejo meh-
iški delavci svojo solidarnost do
ameriških tovaršev. Obdržavali
so veliko demonstracijo, pri kate-
ri so napravili obljubo, da bodo
podpirali stavkujoče železničarje
v Združenih državah.

Ni čudo, ako ameriški kapita-
listi mrze sosedno republiko na
jugu, ako se dogajajo take reči v
nji. Mehiška uprava ne dovoli tu-
jezomskim in domačim kapitali-
stom, da po svoji volji oplenjujejo
Mehiko naravnega oja in drugih
naravnih bogastev. Mehikanci no-
čejo več stavkokažiti v tako ve-
likem številu kot pred tucetom
let, minister za notranje zadeve
prepove izdajati potne liste stav-
kokažem in navezadnja pa meh-
iški delavci prirede še demonstra-
cijo, na kateri slesovno obljubijo,
da bodo podpirali stavkujoče želez-
ničarje v Združenih državah.
Kadar se gode take reči v sosed-
ni državi, je samoposebica, če za-
vre kapitalistična kri proti nji.
Ampek delavcem v Ameriki odpi-
ra tako početje oči, da tam prek
meje na jugu ne live taki strašni
banditi, roparji, rovarji in divja-
ki, kot jih skena prikazati kapi-
talistično časopisje, katerega na-
loga je, da ustvarja v ljudstvu
napačno mnenje o stvareh, ki sko-
dijo kapitalističnim interesom.

VERNE.

Chicago in okolice. — V torek
jano in hladno. Zmerni menja-
joči se vetrovi.

PRIPOVEDKE O RED- NEM PROMETU NE IZBOLJŠAJO POLOŽAJA.

MOČ REBNIČE JE VEČJA KOT IKONJLENJE PRIPOVEDK.

Fakti postoji, da imajo poštni vla-
ki veliko zamudo.

Washington, D. C. — Železniški
predsedniki in ravnatelji se
trudijo s pomočjo velebizniškega
časopisja prepričati ljudstvo in o-
ficielni Washington, da je želez-
niški obrat reden in da se vrši
kot na vrviel. Najmanj enkrat na
dan izidejo njih izjave v časopi-
sah, da je železniški promet reden
in da stavka železničarjev nima
vpliva na promet. Na papirju se
dajo take besede lepo tiskati, kaj-
ti papir ne zardi sramu, akotudi
je na njem tiskana neresnica. V
resnici je drugače. Ali železniški
ravnatelji in predsedniki račun-
jo s dejstvom, ako se ljudstvo dan
za dnem sugestivno neresnico, da
jo končno le sprejme za resnico.

Železniški poštni uslužbenec so
organizirani in v glavnem stanu
njih organizacije prejemale prav
dobre in avtentične informacije,
kako obratujejo poštni vlaki. A-
ko imajo poštni vlaki zamudo, se
logično sklepa, da zelo šepa ves
železniški promet. V glavnem stan-
u organizacije železniških poš-
tnih uslužbenecv pa ne poročajo,
da poštni vlaki obratujejo redno,
ampak povdarjajo, da poročila, ki
jih prejemaajo iz mest krišam
Združenih držav, govore, da im-
ajo poštni vlaki veliko zamudo. To
se ni ugodi saradi tega, izjavlja-
jo v glavnem stanu omenjene or-
ganizacije, ker mogoče stavkujo-
či železniški delavci s Razništvim
dejanji preprečujejo in ovirajo
poštni promet, narveč je temu
krivo, ker so lokomotive in srčne
zavore v vedno večjem številu po-
trebne dobrega popravila. Pa tu-
di druga vlakova oprema se naha-
je v zelo slabem stanju. Železni-
ški poštni uslužbenec se dalje pri-
tošujejo, da so poštni vozovi ne
nahajajo več v sanitarnem stan-
ju, ker jih ne čistijo. Pritošujejo
se tudi, da je pitna voda za nje,
ker nihče ne čisti posod za pitno
vodo.

Ker poštni vlaki niso redni in
imajo po več ur zamude, je kama
tudi pošta. Kajti kjer so poštna
uredišča, tam ne dobe poštni vlaki
prave zveze. Poročila pokazujejo,
da se železniške družbe malo bri-
gajo za poštno vozove in da se ne
ravnaajo po pogodbah, ki so jih
napravile s vlado.

VELIKA ŽELEZNIŠKA NESEČA.

37 mrtvih in več tisoč ranjenih.

Sulphur Springs, Mo. — Večera
ponoči sta tu v bližini trčila oseb-
ni in lokalni vlak, pri čemur je
izgubilo življenje 37 ljudi in o-
več težkih ranjenih sodijo, da
bodo podlegli poškodbam. Tudi
izpod razbitih vagonov bodo br-
kone še dobili več ponesrečencev.
Število ranjenecv je 137.

Za povzročitelja nesgode so
obtožili strojevodja, ki mu odita-
jo, da je čital časopis in medtem
prezrl signale. Prišakujejo, da
bo jutri uvedena uradna preiska-
va.

OD VSEH POŠTNIH USLUŽ- BENCEV SE NE BO ZAHTEVAL ODTIS PRSTOV.

Washington, D. C. — Posledica
pritožbe zaradi odtisa palecev vseh
železniških uslužbenecv je ta, ki
se jo napravili poštni uslužbenec,
da je glavni poštar Werk izjavil,
da se bodo odtisi palecev poštnih
uslužbenecv zahtevali samo v New
Yorku. Glavni poštar dalje izjav-
lja, da poštni departament ni ni-
kdar imel v mislih, da zahteva od-
tise palecev od vseh poštnih usluž-
benecv.

VELIK NAVAL AMERIŠKIH KAPITALISTOV V MEXIKO.

Mexico City, 5. avg. — (Feder.
Press.) — Ameriški kapital po-
plavlja bogata petrolejska polja
v Mehiki. Oljni trust je prekulil
Mexican Gulf kompanijo za 500
milijonov pesov. Drugi magnetje
iz Oklahome in Kalifornije so po-
kupili milijone akrov sveta, v ka-
terem je olje. Mehiški delavski
listi gledajo ta naval in se vprašu-
jejo: Ali se ponovi Diazov režim
v Mehiki?

CIVILNA VOJNA V SEVERNI ITALIJI.

Fašisti strmo glavi socialistično
upravo v Milanu; vojaške
čete jim pomagajo.

KRVAVI BOJI V DRUGI MESTIH.

Rim, 5. avg. — Milan, Genova,
Ancona in druga mesta v severni
Italiji so središča krvavega kon-
flikta med fašisti in socialistič-
nim ter komunističnim delav-
stvom, ki je izbruhnil v velikem
obsegu med generalno stavko.

V Milanu so fašisti okupirali
vsa javna poslopja in strmo glavi
socialistično mestno upravo. Fašisti-
čna drhal, ki je štela tisoče mla-
doletnih, dobro oboroženih divja-
kov, je naskočila mestno hišo, v
kateri so se bili utrdili socialisti.
Razbili so železno ograjo in vrata
ter udri v poslopje nakar so s bo-
dal in revolverji v rokah prišli
šupana in mestne odbornike, da
so podpisali ostanke. Okrog 50
mož je bilo ranjenih; deset ran-
jenecv ne bo okrevalo.

Gabriele d'Annunzio se je ka-
meje pojavil na balkonu mestne
hiše in spiral na množico za mir,
rekoč, da vsi Italijani morajo biti
sločni.

(Prošnja vest se je glasila, da
se je d'Annunzio pridružil fašis-
tom.)

Krvava bitka se je vršila v pe-
tek v Anconi. Bitka je trajala ves
dan. Fašisti so dali delavcem ul-
timat, da morajo prenehati s stav-
ko. Ker so se delavci pokihali na
ultimat, so fašisti prišli s teror-
jem. Dobili so pomoč iz okolice in
bližnjih mest in v nekaj urah so s
ognem učinili poslopje delavske
obornice, klub železniške organizacije,
socialistično tiskarno in
delavske kooperativno prodajalno.
Štiri osebe so bile ubite in
mnogo je ranjenih. Nato so fašisti
prišli obratovati vlake. Na prvi
vlak, ki je zastopil postajo, so komu-
nisti oddali salvo strelcev in bo-
ji se nadaljujejo.

Genova je invadiralo 5000 fašis-
tov. Izjavili so, da morajo uničiti
delavske organizacije in pobiti
vse socialiste ter komuniste. Več
ko 2000 fašistov je napadlo bližnje
kraje kot San Pier D'Arena, Se-
stra, Voltre in Savona. Boji se
vrše od ulice do ulice, od hiše. Ve-
liko je mrtvih na obeh straneh,
ampak natančno število še ni zna-
no.

V Bariju sta bila dva moža ubi-
ta in več sto je ranjenih. V tem
mestu je vojaštvo s oklopnimi av-
tomobilom pomagalo fašistom.

Kabinetna kriza je bila zavr-
krat končana s tem, da je Facta
obdržal predsedništvo, toda novi
ministri so večinoma pristaši sta-
rega Giollitija, ki simpatizirajo s
fašisti.

STAVKA JE POMAGALA

Seattle, Wash. — Pri mestni
centrali škatit za centralizacijo
gonilne sile je zastavkalo dve sto
delavcev. V delavskem dnevniku
"Union Record" je izšel obem
glasen protest proti znižanju me-
de. To je pomagalo in uvedena je
bila zopet od mesta določena mi-
nimalna meza do \$4.75 na dan.

Nemci umaknili denar iz Pariza.

Paris, 5. avg. — Nemški bankir-
ji so v zadnjih 48 urah vzeli iz
pariških bank 60 do 70 milijonov
frankov in jih premostili v Švico
in Holandijo. To korak so storili
iz bojazni, da denar zaseže fran-
coska vlada, ko prične izvrševati
svojo grožnjo glede "ekonomske
aksije" radi neplačanja zapad-
le vaote predvojnih civilnih dol-
gov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.
 Narodina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.63 na tri mesece, in za izposojstvo \$2.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
 2857-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oledanju n. pr. (Julija 31-22 poleg valoga imena na naslovu pomeni da vam je v tem časopisu potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

"POBOŽNE ŽELJE" UREDNIKOV VELEBIZNISKEGA ČASOPISJA!

Kolikor bolj postaja občutno pomanjkanje premoga, toliko bolj tekmujejo uredniki med sabo, ki urejujejo velike dnevnike, kdo iznajde sredstvo, da ne bodo ljudje več toliko navezani na premog.

Najbolj se seveda priporoča razvoj vodnih sil. Razvite vodne sile, pravijo ti uredniki, pa se naj kregajo lastniki premogovnikov in rudarjev med sabo.

Kako malo globoke misli je v takem priporočilu, ako ima priporočilo namen prikazati javnosti, da ne bo več stavk, ako se razvijejo vodne sile.

Ako se vodne sile res tako razvijejo, da bomo prav malo odvisni od premoga in da bomo spremenjeno vodno silo v električno rabili za kuho, razsvetljavo, gretje sob itd., sploh za vse, za kar nam zdaj služi premog, bomo imeli še bolj učinkovite stavke, kot jih imamo zdaj, ako se blagovna produkcija in distribucija ne nadomesti s blagovno produkcijo in distribucijo za ljudske potrebe. Ako bodo zastavkali delavci pri vodnih in električnih napravah, ne bomo ostali le brez premoga, ampak imeli ne bomo tudi kaj jesti. Zastala bo transportacija blaga, prenehali bomo kuhati, greti sobe in pojavile se bodo še druge hujše neprilike ko zdaj.

Dobro je, da se razvijejo čimprej vodne sile, ker je razvoj vodnih sil v interesu človeštva potreben, ne pa zaradi stavk. Ako hočemo odpraviti stavke, moramo odpraviti sedanji gospodarski red in ga nadomestiti z boljšim. Po sedanjem gospodarskem redu produciramo, da majhna manjšina uživa plod dela, ogromna večina, ki ustvarja vse vrednosti na svetu, pa trpi pomanjkanje. Stavke niso nič drugega kot glasen protest proti krivični razdelitvi sadov dela. Če se zavedamo, kje so vzroki za stavke, tedaj je naša dolžnost, da delamo za odpravo takih vzrokov.

Vzroke za rudarsko stavko ni iskati v dejstvu, da premog rabimo kot kurivo, ampak vzroki so drugače. Majhna manjšina, ki ne koplje premoga in ga ne spravlja na svetlo, hoče ukazovati šest sto tisoč rudarjem, pod kakšnimi pogoji naj vsaki dan tvegajo zanje svoje življenje pri kopanju premoga. Ta manjšina gre še dalje in hoče ukazovati rudarjem, koliko gre rudarjem od njih lastnega dela. Rudarji se pa zavedajo, ako ne gredo v rudnike in kopljejo premoga in ga ne spravlja na svetlo iz rudnikov, da ostanejo brez premoga. Njih mezdna je nizka, delo izredno naporno in nevarno. Rudarji zahtevajo gotove oplašave pri delu in pošteno življensko mezdo, da bodo lahko prehranili sebe in svoje družine. Lastniki premogovnikov, ki prav zanesljivo niso dali premoga v zemljo, da ga zdaj kopljejo rudarji, pa nočejo pristati na zahteve rudarjev. To so vzroki za stavko in nikakor ne fakt, da sedanja človeška družba potrebuje premog za svoj obstanek.

Vzrok za stavko rudarjev je prav lahko odpraviti. Nacionalizirajo naj se vsi premogovniki, da ne bo od ukoriščenja premogovnikov imela koristi samo kapitalistična manjšina, pa se bo nevarnost stavke znižala za devetdeset odstotkov. Dekler vzroki za stavke niso odpravljani, jih ne odpravimo, ako se čez noč razvijejo vse vodne sile in spremene v električno silo. Ako ne bodo stavkali rudarji, bodo stavkali pa drugi za človeško družbo izredno važni delavci. In kaj bodo storili po tem uredniki velikih dnevnikov, kadar bodo stavkali delavci v velikih električnih centralah in vodnih napravah za proizvajanje vodne sile in spreminjanje v električno silo? Ali bodo mogoče priporočali, naj se hitro iznajdejo naprave, da bomo z njimi ločili toploto in energijo sonca v toliko meri, da bo zadostavala za človeške potrebe? In če ljudje izumejo res take naprave in končno zastavkajo delavci, ki so zaposlenih pri njih, ker bomo še vedno živeli v kapitalističnem gospodarstvu, kaj bodo po tem priporočali uredniki velikih dnevnikov?

Stavke se lahko odpravijo, ali saj znižajo za devetdeset odstotkov, ako se prične z nacionaliziranjem vseh industrij, ki so zrele za nacionalizacijo. To je edina prava pot za odpravo in znižanje števila stavk. Nasveti, ki jih dajejo uredniki velikih dnevnikov pa ostanejo le pobožne želje, ki nimajo drugega namena kot nekaj natveziti svojim bralcem, kar njih večina najbrž ne razume, in zagadatelj občuduje blarunost teh urednikov.

SLIKE IZ NASELBIN.

Johnston City, Ill. — Dne 30. julija, v nedeljo, je prišel ob desetih zjutraj na kolodvor z vlakom nek Američan, premogar, ki je zapustil takoj prvi teden stavke Johnston City in odšel v Alabama, da bo tam kopal premog. Morda je mislil, da mu nikdo ne bo nič reknil, ko se vrne, ali čim je stopil v vlaka, je stopil pred njega njegov brat ter ga vprašal po uniki karti, ne da bi mu podal roko. Vprašani je izročil karto svojemu bratu, ki pa jo je spravil v žep, potem mu še dal dobro lekcijsko in ga med drugim nazval za fadajalca. Okoli stoječim je reknil, naj storijo z njim kar mislijo, da je najboljša. Večina je bila za to, da ga odpravijo nazaj v Alabama s istim vlakom in tako se je tudi zgodilo. Zadržali so vlak za nekoliko minut, da si je mogel kupiti vozni listek, potem pa ga odpremihi na vlak.

To naj bo za vzgled vsem tistim, ki so prisegli bratom premogarjem, da bodo na njihovi strani v tej borbi, ko je prišel čas za to, pa so šli, da proizvajajo premog. Med take ljudi spada nekaj Hrvatov od tu, ki so odšli v Kentucky, Svetoval bi jim, da se sem ne vračajo in ostanejo kar v Kentuckyju, ker se sanja se jim ne, kako bi se jim godilo, če se vrnejo v Illinois. Ravno tako svetujejo bratom Hrvatom in Slovincem, ki so odšli delati po kakih drugih industrijah, pa se mislijo vrniti po stavki v naselbine, kjer so bivali prej, da prinesejo kakoršnekoli dokaza, kje so bili med vsem časom odsotnosti in pri kaki industrij so bili zaposleni. Od delodajalcev morajo prineseti potrdilo, kaj so delali med stavko. Vsakdo naj bo oprezen, ker z naprednimi ilinoškimi rudarji se ni šaliti. — Tony Shragal.

Walsenburg, Colo. — Treba je od tu malo poročati, da bodo rojaki po drugih državah vedeli, kako ravnajo z nami tu v severnem Coloradu, posebno v okolici Walsenburga. Kakor se vidi, je resnica, kar so rekli "rangarji" pred par dnevi organizatorjem, da je na nas odprt lov kot na divjadino, da nas smejo streljati, kadar se jim poljubno. To se je pokazalo v nedeljo dne 30. julija.

Dne 28. julija je prišla sem mra. Hefery iz Illinois, žena mnogega organizatorja Hefery, ki sta se potem skupaj podala dne 30. julija malo ven po okolici Walsenburga, med naselbinama Colorado Fuel in Iron Kompanije, Rousa in Lester, so pričele življati okoli avtomobila krogije. Brez vsakega drugega znamenja je bilo oddanih pet strelcev, zadet pa ni bil nobeden, samo gumijaki obroči in posoda za gasolin sta bila prevrtana.

Ko so pričeli streljati, smo vodili s avtom 12 milj na uro, potem pa smo hitro povečali, da smo si zavarovali življenje. Ko je streljanje poleglo, smo se zopet vodili počasneje, v par trenutkih pa sta še pridrela za njimi v avtomobila strelci, ki je na nas oddal strelce in še nekdo drugi. Zopet jim je strelce nastavlil revolver in reknil, da bo drugič malo boljše streljal, sedaj da se mu je tresla roka, da ni mogel prav streljati in jih ubiti. To je bil strelce od Colorado Fuel in Iron kompanije.

Taka je pravica za stajkajoče rudarje tu v Huerfano countyju. Kompanije delajo kar se jim poljubno. Mislim, da stajkarji nikjer ne prestanejo, toliko krivic kakor ravno v okolici Walsenburga. Resnica je kot je reknil organizator Frank Hefery, da je po drugih državah stajkarjem lahko, a tu so brezpravni sužnji. Vsa krivda radi tega dopeda na one, ki stajkokažijo, ali tudi oni bodo zato naplačani. — Frank Tomšič, 530 W. 7th St.

Bellarville, Ill. — Morda se bo kdo čudil, da pride iz te naselbine poročilo o stavki, ker navadno ni dopisov odtod. Vzrok temu je, kar tu ni nastanjenih Slovencev, večinoma so Nemci, Švicarji in nekoliko Čehov je. V stavki stojimo trdno še od prvga aprila. To mesto šteje 24.823 prebivalcev, ki so osrečeni tudi s škofom in mnogo cerkvenih poslopjij v mestu. To vseeno nima kaj pri delu vpliva na prebivalce, ker so svobodni in dobro organizirani. Stavka je tako popolna, da se ne bo moglo zavrteti še cel teden dni nobeno kolo, ko bomo še delali, ako ne bodo še zdaj pričeli nazati. Šest kvadratnih milj okoli te naselbine ima 24 premogovnikov, nekateri so majhni, ker v

njih dela se od 30 do 40 rudarjev, drugi pa so večji, kjer je zaposlenih po 200 pa tudi do 500 ljudi. Dne 1. aprila so prignali na dan vso vozno živino, ki je veselo brskala, kakor bi kazala veselje, da more stavkati z nami. Mi smo si podajali roke in si objubovali svestobo, katere smo se držali in bomo vztrajali še dalje. Mislim, četudi dobimo vojake, da nas ne bodo kar na lepem krali in tudi premoga ne bodo kopali. Kdorkoli ima še kak prigrizek, naj pomaga z njem drugim zvestim stajkarjem, ki so revnejši. Tudi nekaj dobrih farmarjev je, ki se zavedajo, da so delavci prizadetih od istih tlačiteljev kot oni sami. Teh nam enakih ljudi nas ni sram prositi za pomoč.

Onim, ki še delajo v rovih, pa želimo, da bi zadobili mir. Saj se jim bodo ožgala /pljuča, ker se zdaj bolj slabo dihaajo tam doli, zato nima pomena, da bi jih preganjali. Oni preganjajo sami sebi in si kopljejo presgodnje grobove. Jamo kopljejo nam, sami pa bodo vanjo padli, to je vedno držalo in bo tudi pri njih. Dovolj so jih kličeli dopisniki, pozivi so bili glasni, da jih je lahko slišal, kdor ima uho in srce, zato pa ni treba klicati več onih po Pennsylvaniji, W. Virginiji, Kansasu in drugod. Če se na tolike klice ne zbudijo, pa naj zaspijo še bolj trdno, da se ne bodo zbudili nikdar več.

Stanujem pri premogarjem podjetniku, ki mi sam pravi: držite skupno do zmagae. Ako mi smemo predajati premog po \$2.50 za tono, lahko še vedno z dobičkom plađujemo lanske delavke zaslužke in še imamo dovolj dobička. — Mimo naše hiše vodi proga železnice Louisville in Nashville, po kateri je do 1. julija šlo vsaki dan šest sto železniških vozov premoga iz države Kentucky. Vse to je prenehalo. Redkokdaj pripelje kak vlak s premogom in še veliko pomanjkanje se občuti na premogu, posebno v St. Louisu, Mo.

Tukajšnja premogarska kompanija je lastovala kup škrovinne, ki jo je bilo 22 železniških vozov. Celo to so sedaj prodali nekemu mogoteu, lastniku železne tovarne po \$1.50. In ta škrovinna je ležala še 24 let na mestu. Opažoval sem jih pri nakladanju onega blatnega premoga in prestrašnil, da jih stane tona tistega blatnega prahu po šest dolarjev, prej kot ga spravljo do mesta. Bogataš ni mogel med nami dobiti nakladišalev, šlo pa je nekaj črncev iz Bellevilla na ogled, katerim je objubil po 35c na uro. Črnci so mu odgovorili, naj sam naklada ono blato in vrnili so se domov. Podjetnik pa ni odjehal, drugi dan nato je prignal 12 črncev, stroj na gasolin in dva konja in St. Louisa. Naložili so še tri vozove, pa vse jim gre zelo počasi.

Pet tednov nazaj so tudi stajkarji Old Gas Mine kompanije št. 3 v Bellevillu začeli nakladati tako škrovinno za nekoga tovarnarja. Tista škrovinna je ležala na mestu baje 50 let, ker sploh nikdo ni kdaj mislil, da je bo mogoče prodati in je prej niti zastojnik ni hotel. Zdaj so plačevali \$1.20 za tono onega nenaloženega blata. Unija je v dveh dneh vse tako početje odpravila.

Poročati moram tudi malo o razmerah v tej 50 miljaki okolici, Centraliji, Sandovelu, Du Quoinu in Collinsvillu. Stavka po vsej ti okolici je v najboljšem teknu. Na Collinsvillu je nastanjenih največ Tiroleev, Italijanov in Rusov, kateri so vsi dobro organizirani. Po štirih mesecih stavke sem slišal šele dva rudarja, da bi serada vrnila na delo. Pa ravno ta dva nista tako velika sile. Eden izmed njih je član rovskega komiteja in pravi da ima še dvesto dolarjev, pa jih ne mara porabiti, da rajše naklada za kurjavo pri rovu in dela še nekaj dni. Unija mu je vedela to privolila, vseeno bi jaz reknil, da tak človek je bolj omahljiv glede vztrajnosti v boju za delavke pravice. Integni mi pravi in pograbi za roko. Potemtakem ni čudno, da se nabere toliko stajkokažev in pretepačev, če silijo na delo še taki ljudje, ki imajo nekaj premoženja in bi toliko lažje vztrajali od drugih. Kaj naj potem store tisti, ki zvečer ne vedo, kaj bodo njihove družine jedle drugo jutro in katerih otroci morajo stradati. Mnogo jih je, da bi rajše pomrli lakote kakor pa da bi šli stajkokažiti. Dobro se spominjam bratov v Broughtonu, Pa., in njihvih daritev v mojih slabih časih. Branili so mi tedaj odhod v Kansas, ki je bil v resnici zame nesreča radi ne-

zavednih ljudi, zato pa sem domalega ostal pečlar akoci tri leta v Illinoisu. Prvi teden, ko sem prišel v Kansas, so me rojaki svabili, da ne smem povedati, da sem prišel iz Pennsylvanije, kar drugače bi me črtili iz vzroka, da prihajam iz povečini škepeke dežele. Sedaj pa lahko rečemo, da rojaki v Pennsylvaniji ne odjedajo kruha svojim sobratom, kakor se to dogaja v Kansasu. Če bi hli tekrat ubogal rojaka Franca Rebernika, in ostal v Pennsylvaniji, bi bil lahko še danes ostal pri družtvu SSPZ, dočim sem danes brez družstva.

Pozdravljam vse stajkarje izrom Amerike. — Joseph Ferk.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Franklin, Kans. — Pri nas je stavka kot povsod, le to je žalostno, da ni vse tako kot je moralo biti. Med onimi, ki opravljajo delo, je žal tudi mnogo Slovencev. Nič ne pomagajo pranje drugih rojakov, ki jih prosijo naj opustijo delo. Kot bi metal bob ob steno: nič se jih ne prime. Zdi se, da so gluhi in slepi in ne vedo, kaj se godi okoli njih. Medtem, ko drugi trpini stradajo in se borijo za kosček kruha, da jim pa oni jemljejo izpred ust. La zapomnite si, nevedneži, da si vas bodo zapomnili zavedni rudarji. Morda mislite, če greste sedaj na roko kompanijam, da vam bodo zapustili podjetniki tisočake po njihovi smrti? Presneto se motite, tudi vas bodo tlačili po končani stavki.

Pravite, da se mačkujete nad onimi, ki so vas vrgli iz organizacije, tisto pa ne pomislite, kako dobro jim delate, da jim sedaj kopljejo premog. Vi bi se maščevali, če bi val skupaj lepe ostali doma in z drugimi vztrajali; tako pa šele pomagate grabiti tisočake, vasa ostajajo le trohlec od bogatstva, ki ga jim spravlja na kup. Zednjije je bilo omenjeno v listu o nekem rojaku in njegovi boljši polovici, da ne bosta jedla solate, on valed tega menda dela za kompanijo. Rojakinja torej ne mara črne kave in solate, dasiravno se je morala v stari domovini zadovoljiti celo s koprivami. Dra ga rojakinja, ne samerim ti, če si šele sedaj prišla iz stare domovine in ne veš, kaj se pravi boriti za kruh, kot to vemo mi, ki smo še dolgo let tu. Če boš dolgo časa tu, se boš napelja kaj se pravi borba za vsakdanji kruh.

Tudi jaz sem žena enega lemed onih, ki so še deset mesecev brez dela, pa mi še ni prišlo na misel, da bi moj mož šel delat, da bi vsled tega jaz boljše jedla. Vsaki dan jemo solato, da celo po dvakrat, kavo pa pijemo belo ali tudi črno, če zmanjks mleka. All rada je jem solato in še jo bom, samo dobro naj rase v vrtu, moj mož bo pa štrajkal do konca. Dra ga rojakinja, zapomni si dobro, da bo morda še prišel čas, ko ne bo niti črne kave s čem kupiti, ker si sedaj tako nevedna, da pušti svojemu možu, da dela. Morda boš tudi po Ameriki še iskala koprive okoli vogalov.

Dragi rojaki, le vztrajajmo, saj ni več daleč čas, ko bo konec tega trpljenja. Vsa na svoje ime bomo lahko ponosni, ako ne drugega: nikdo nam ne bo mogel očitati, da smo komu je mali kruh in ust. Brez strahu in sramu se bomo lahko gledali, nikomur ne bo treba gledati v tla, kakor sedaj delajo oni, da povešajo oči, če jih sreča zaveden delavec.

Omeniti moram, da sedaj dela še največ tistih, ki so v jeseni njih žene hodile od rova do rova in izganjale najeteze iz rovdv. Sedaj njih možje delajo celo stavko. Kje ste zdaj ve žene, zakaj ne obdržite svojih mož dom, da ne bodo jemali kruha sopljam in vašim otrokom. Zdaj pa čepite doma in pripravljate svoje možje, drage rojakinje, da bodo ostali doma, saj imamo tudi me otroke, morda celo več kakor ve, in rade bi jim dale kaj boljšega, ne samo navadno, borno hrano. Toda ne, vztrajale bomo do konca, šeravno bomo jedli samo solato in pili kavo. S ponosom bomo enkrat pravile svojim otrokom, kako so se njih očetje borili za boljši kruh. Kaj pa boste ve pripovedovali svojim otrokom o njih očeti? Kakšen razloček je med vami in nami. In ali se na to ne spomnite, kolikokrat ste pasitile svoje otroke s kruhom, ki ste ga dobile v podporo od ilinoških rudarjev, ki so nam pomagali ob času stavke. Zdaj pa jim izkazujete tako zahvalo. Jaz pa se vam, ilinoškim rudarjem tisočkrat

zahvaljujem za vse, kar ste nam dali v pomoč, vedno bom zato hvaležna kakor tudi moj mož, in svojim otrokom bom povedala, kako bodo odrasli, kako ste nam pomagali. Stokratna hvala vam vsem! Vam, ki še delate, kličem: Ostanite doma! Ako imate še iskric ljubezni do svojih sotrpričov, stopite na njihovo stran, da boste s tem pripomogli do čimprejnjega končanja stavke. — Pozdrav vsem zavednim stajkarjem, posebno pa ilinoškim. — Žena stajkarja.

Ohisholm, Minn. — Dandanes je še tako, da moramo delavci plesati kakor mogotei igrajo na svoje umazane gosli. Nesolidarno je delavstvo in kot tako nezmožno, ne more preprečiti, da bi se delalo z njim kakor se jim zljubi. Jesenske volitve so pred durmi, rojaki. Ne dajte se zopet ujeti v nastavljeno past. Zpomnite si, da ni za nas, delavce, kar priporočajo kapitalisti, temveč je za nas le ono, kar oni grajajo. Še mestne volitve so velikega pomena za delavstvo; vendar se še do bijo rojaki v tem mestu, ki ob sluzajo volitev podpirajo jeklarski trust. Obžalujem jih in jim za prihodnje priporočam, da sprejledajo. Ravno letos so nekateri ustrelili pravega kozla.

Samo osrmo se na rudarsko stavko in stavko železničarjev, koliko morajo ubogi delavci prestat valed pritiska velekapitalistov. Kadar koli se oni navalijo na delavstvo, je njih prvi cilj, da doblje pod svojo kontrolo mestne oblasti. Čitali smo, kako kompanije s svojimi šerifi, deputiji, sodniki in gardisti ubijajo delavstvo. Če se ji zljubi, kompanija lastuje celo mesto in mestne urde, sodnike, policaje in strelece, kateri val ji pridejo za prav v čas, da njeno delavstvo zastavka. Kompanija lahko tedaj preganja delavstvo, kar je nekaj dar za dolgoletno delo. Po nekaterih krajih so stajkarjem prepovedali celo, da po dva ne smeta stati po ostan in se pogovarjati. Po noči hodi jo k miram stanovalcem in jemljejo delavce od njihovih žena in otrok, jih pretepaajo in tudi ubijejo, če se jim zoperstavljajo.

Ali hočete imeti tudi pod tukajšnjim jeklarskim trustom take razmere, rojaki! Jeklarski trust se pripravlja za prihodnje leto in med njega podprepniki se dobe celo Slovanci, da mu gredo na roke. Rojaki, svarim vas, bodite oprezní, da ne bo prepozno. Spametujte se in pokažite, da ste možje in ne trepetate kot trepetliki pod kapitalistično pestjo. Pozdravljam vse rudarja in železničarje po Združenih državah. Ne odnehajte za las, čeprav je vse vam nasprotno in pošiljajo nad vas celo milijarje ter oboroženo vojsko, da vas zasunijo. Samo tako naprej in smaga vam je zagotovljena. Najetešem pa šelim, da bi končno še enkrat spregledali; čas je za to. — Frank S. Euparcioh.

Robinson, Pa. — Dopisnik iz Whitneyja, Pa., pravi, da se ne more udeležiti stavke rudarjev, v kateri vztrajamo že od 1. aprila, in navaja razloge za to. Če prav ne dobro, pa vseeno živimo, dasi stavkamo še tako dolgo. Sedaj ko vztrajamo za boljši obstanek, pa oni ne morejo pristopiti k nam. Oni ne pomislijo, kaj bi bilo, če bi bila izgubljena ta stavka, da bi morali delati za malenkostno plaščo po 15c na uro in brez vsakih drugih pogojev. Celo Slovence je med njimi in mesto da bi se skrili, pride v javnost ter se upa zagovarjati.

Rojaki, zapomnite si, da se gre sedaj za korist naš vseh, zato vsi iz rovdv, ako tega še niste storili, da dosežemo to, kar so svoj življenski obstoj neobhodno potrebujemo. — Frank Kos.

New York, N. Y. — Predno zapustim newyorško luko, pozdravljam v vse rojake izrom Amerike, posebno še one, ki so me spremlili na železniško postaje v East Bradyju, Pa., za kar jim izrekam najlepšo hvalo. Do svidenja! — Louis Trontel.

LISTNICA UREDNIŠTVA.
 Chicago, Ill. — Vprašajte za knjigo v knjigarni Charles H. Kerr & Co., 341 E. Ohio. — Pozdrav!
 Monroe, Mich. — Treba je, da se podpišete pod dopis. Samo naročnik ne zadostuje. — Pozdrav!
 HERRIA, Ill. — "Opažovalce" pod vašim dopis ne velja. Dovolite v podpis vaše polno ime in uredništvo ga bo priobčilo. — Pozdrav!

RUĐARJI, KI PODOPI-
RAJO HOWATA, ZNO-
VA ZASTAVKALI.

1900 rudarjev, ki so delali mesec dni, zapustilo rova.

NE MARAJO DELATI POD VO-
JASKO ZABOITO.

Franklin, Kans. — (Izvirno po-
ročilo) — Okrog 1500 rudarjev,
ki podpirajo Aleksandra Howata,
je tukajšnjem javnem shodu dne
30. julija zaključilo, da prenehajo
s delom in se sopes pridružijo
splošni stavki. Sklep rudarjev se
glasi, da ne bodo delali pod vo-
jasko zaščito in brez pogodbe.

Louis Brunskill, predsednik iz-
občne organizacije in namestnik
Howata, ki se nahaja v zaporu, je
na shodu izjavil, da so se rudarji
sami odločili za ponovno stavko,
ne pa na priporočilo Howata ali
koga drugega.

Resolucija, ki je bila sprejeta
soglasno, se glasi, da rudarji, če
prav so izobčeni iz organizacije,
ne morejo trpeti, da bi operatorji
razdružili organizacijo in uvedli od-
prij delavcev v 14. okrožju. Za
nobeno ceno ne marajo delati pod
protekcijo vojakovih čet, katere od-
rejuje gubernorji raznih držav na
poziv predsednika Združenih držav.
To je njihova zadnja beseda
operatorjem in gubernorju Alle-
nu, ki bi jih rad pridržal na delu.

Rudarji so takoj drugi dan ostali
doma in rovi počivajo.

V Breazy Hillu se je ustanovila
zastavna organizacija rudarjev, ki
šteje sto članov. Ti rudarji so
pred stavko delali v premogovni-
ku Sheridan No. 7.

PROMETNI USLUŽBENCI ZA-
HTEVAJO KONFERENCO S
PREDSEDNIKOM.

Železnika oprava se nahaja v iz-
redno slabem stanju.

Cleveland, O. — Legislativni
zastopniki bratovščin prometnih
uslužbencev so prejeli brzojavko,
da vprašajo za konferenco zas-
topnikov prometnih uslužbencev
s predsednikom Hardingom. Brzo-
javko so podpisali Stone, Lee in
Robertson. Brzojavka pravi, da
silijo strojevodje voziti s lokomo-
tivami in drugo opremo, ki se na-
haja v slabem stanju. Člani brat-
voščine prometnih uslužbencev
so izpustili izpustilo, ako se
v interesu občinstva branijo o-
pravljati s tako opremo, ki stav-
lja človeška življenja v nevar-
nost. Posebno arogantni so kom-
panijski stražniki, ki žalijo člane
bratovščin prometnih uslužben-
cev.

Brzojavka dalje navaja, da imajo
železniške družbe namenu
zdrobiti organizacije železničar-
jev in dodaja, ako se položaj ne
spremeni, da bodo sčasoma tudi
prometni uslužbenci zapleteni v
spor.

Predsednik Harding je pozval
v Washington B. M. Jewella, pred-
sednika železniškega departmen-
ta v Ameriški delavski federaciji.
Z njim se je odpejal v Washing-
ton tudi Johnston, predsednik
Mednarodnega društva strojni-
kov. Tam se njima pridruži James
Noonan, predsednik organizacije
električarjev, da skupaj konfe-
rirajo s predsednikom. Konfe-
renca je bila določena za soboto
od enajstih dopoldne.

DVOBOJ Z NOŽI KARADI OI-
GANKE KRASOTICE.

Minneapolis, Minn. — Ephraim
Steven, cigan, se nahaja v bolniš-
nici, kajti eno uho ima skoraj po-
polnoma odrezano. Cigan Mark
Mitchell se pa nahaja na policijski
postaji in ima lahko rano, pri-
zadeto s nožem, na glavi. Ci-
gana sta se stopila z noži zaradi
20-letne Mitchelllove žene. Cigan-
ska krasotice je pripadala k ravn-
nosti eiganski družini kot Steven.
Mitchell se je pa priženil v druš-
no. Pred poziko je pa bil Steven
do ušes zaljubljen v zdajšnjo Mi-
tchellovo ženo in je bil prepričan,
da je nekega dne poroči, dokler
mu ni Mitchell zmešal strene. Od
poroke sem je Steven sovražil
Mitchella in ga je skušal spraviti
iz eiganske družine. Nastajali so
prepirl, ki sta jih končno skušala
cigana rešiti v dvoboju z nožmi.

Taifun ubil 5000 Kitajcov.
Honkong, 5. avg. — Taifun je
popolnoma uničil mesto Swatow,
ki se nahaja ob reki Hanjiang 250
mil severozahodno od Kantonu.
Okrog 5000 oseb je izgubilo živ-
ljenje.

STAVKA NAMEŠČEN-
CEV JE KONČANA.

Cestnoželezniški uslužbenci v Chi-
cagu sprejeli kompromis
10-centnega znižanja.

MESTNI BUSI OSTANEJO.

Chicago, Ill. — Stavka nameš-
čencev ulične in nadulčne želez-
nice je bila večera zvečer (nedelja
6. avgusta) končana. Nameš-
čenci so pri splošnem glasovanju v
medeljo sprejeli kompromisni
spoznam, ki je bil dosežen zadnji
petek popoldne na konferenci
predstavnikov družbe, unije in
mestnega sveta, katerega je za-
stopal alderman Schwartz.

Kompromis, katerega je sprejel
predsednik družbe Blair in odbor
organizacije nameščenca, se glasi,
da maksimalna mezdna znaša za
dnevno delo 70, za nočno pa 72
centov na uro. To je 10, oziroma
12½ centa manj kot je bilo po
stari pogodbi. Družba je sprejela
vse druge pogoje unije: osemurni
delavnik, plačo za nadčas in plačo
za čas kvčila in poročil. Prodajni-
je listkov na karah odpade. Unija
je sprejela klavzulo, da pogodba
poteče v tridesetih dneh po zni-
žanju voznine.

Nova mezdna lestvica cestnože-
lezniških nameščenca je zdaj slede-
deča: 65 centov na uro za prve tri
mesece, 68 centov za nadaljnjih
devet mesecev in 70 centov podnevi
ter 72 ponoči za stalno.

Pogajanja so bila precej burna.
Dva uri je trajalo, predno je Blair
dovoli dva centa poboljška. Nje-
govna zadnja prejšnja beseda je
bila, da maksimum mora biti 68
centov. Dva centa več pomeni za
družbo \$780.000 na leto. Končno
se je Blair podal.

Voditelji organizacije so takoj
izdali apel na stavarje, da se u-
deležijo splošnega glasovanja in
sprejmejo kompromis. Glasovanje
je izpadlo sledeče: 9,021 za kon-
čanje, 5,087 pa za nadaljevanje
stavke.

Stavka je trajala šest dni. Tisti,
ki imajo čas, so izračunali, da je
stavka stala vse stranke \$8,272,-
000. Delavci so izgubili v mesdih
\$672.000, družba je izgubila na
voznini okrog \$600.000, občinstvo
je moralo plačati za voznino na
avtomobilih, trukih itd. \$2.000.000
več ko po navadi in trgovci so iz-
gubili \$5.000.000.

V posredni in neposredni zvezi
s stavkom je osem oseb izgubilo
življenje na ulicah vsled kolizij
in okrog 5 oseb je bilo več ali
manj ranjenih.

Župan Thompson je izjavil, da
mestni busi, ki jih je najel za časa
stavke, ostanejo v prometu. V so-
boto je bilo na ulicah 37 busov in
odslej bo število stalno naraščalo.
Voznina na busih je pet centov.

NAPAKA V ODŠKODNINSKEM
ZAKONU ODKRITA.

New York, N. Y. — Odkrili so,
da ima odškodninski zakon veliko
"napako", ko je slamičkari-
ca Ana Tynan vložila odškodnin-
sko tožbo. Delala je v Beaconu in
si je pri delu zastropila kri, ko je
rabila pobarvane slamnate kite.
Neka brooklynska tvrdka je izde-
lala kite. John G. Blackford, ki
je imel razpodiči o vlogi, je vprašal
zastopnika tvrdke, iz česar je
bila sestavljena barva, s katero so
barvajo kite. Zastopnik je rekel,
da je to tajnost. Na to je Black-
ford odločil, da se ne more degna-
ti, če je bila barva sestavljena iz
strupenih kemikalij, ker je zastop-
nik tvrdke odklonil povedati se-
stavine. Na podlagi tega je vloga
za odškodnino odklonil!

Ali bi kemičarji ne mogli do-
gustiti, iz česar je barvilo sestav-
ljeno, ako tega ni hotel povedati
zastopnik tvrdke? Prav zanesljivi
bi lahko povedali in mogoče še
bolje kot pa zastopnik tvrdke.

KAKO SE VRŠI ŽELEZNIŠKI
PROMET!

New Orleans, La. — Prvih štiri-
rinajst dni ni bila pregledana o-
prema za pasazirske vlake. Od
tega časa je pa predelavec obli-
bil nekoč, da je pregleda. Vlako-
spremno osebje ima nalogo, da vo-
zi s vlakom dalje, dokler se pre-
mika koleza lokomotive. Na vo-
zovke se ne ozirajo, ako so v do-
brem stanju ali polomljeni. Vsaki
mesece so v normalnih časih po-
pravili od 3.000 do 3.500 voz, zdaj
so jih pa popravili od prvega ju-
lija samo deset.

Delavec brez delavskega časa
plesa je kakor vojak brez puške.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Boj čevljarških delavcev. V Cin-
cinnatiju, O., stavka okrog 6000
čevljarških delavcev že drugi me-
sec. Zadnji teden jim je sodišče
preprečevalo imeti pikete pred to-
varnami.

Stavka pivovarniških delavcev
v Milwaukeeju se nadaljuje. Pri-
zadete so pivovarne Schlitz, Pa-
bst, Miller, Gettelman in Milwau-
kee—Waukesha. Stavkarji piketi-
rajo ne samo pivovarno, temveč tu-
di salune, v katerih se toči neopoj-
na pijača, zavrnjena od stavkova-
zov. Delavci upajo, da bodo zmagali.

"Workers' Party" je v državi
New York imenovala kandidate
za državne urade in zveznega se-
natorja. 120 delegatov je bilo na
vzročih na konvenciji, ki je nomi-
nirala kandidate. Kandidat za go-
vornorja je William F. Dunn, u-
rednika lista "The Worker" v
New Yorku, kandidat za zveznega
senatorja pa Alexander Trachten-
berg.

Glenn Plumb, znani avtor nar-
črta za nacionalizirane železnice
in pravni zastopnik 16 železničar-
skih unij, je zadnji teden umrl v
Washingtonu. Pred kratkim, če-
som je bil operiran na nogi in od-
takrat ni bil več zdrav. Plumbova
liga za nacionaliziranje železnice
nadaljevala njegovo delo.

Stavka tekstilnih delavcev v
vzhodnih državah se nadaljuje.

Operatorji kinematografa v 790
gledališčih v New Yorku se pri-
pravljajo na stavko 1. septembra,
ko poteče njihova pogodba.

92 nezakanih rudarjev je bilo
ubitih meseca junija v ameriških
premogovnikih, ki obratujejo te-
kom stavke. Tako javlja zvešni
rudarski biro v Washingtonu.

STRAŠA OTROŠKE KRISAR-
SKE VOJŠKE SUSPENDIRANA
ZA 90 DNI.

Washington, D. C. — V glav-
nem stanu krišarske otroške voj-
ske, ki je strašila Bejo hišo in in-
terese političnih kazencev, na-
znanjajo, da je straljenje suspen-
dirano za šestdeset dni. Dvajset
otrok in trinajst let političnih
jetnikov je hodilo od časa do časa
na stražo. Med njimi je trilet-
ni deček, ki se ni videl svojega
očeta, ker je bil poslan pred nje-
govim rojstvom v ječo.

S suspensijo je bila izdana tu-
di sledeča izjava:
"Strašili smo Bejo hišo skoraj
dva meseca, ker je predsednik od-
klonil sprejeti našo prošnjo v o-
sebi in za nas ni bilo druge me-
tode, da obrnemo nase njegovo po-
zornost. Dne 18. julija je sprejel
delegacijo državljanov, ki so za-
stopali apel, katerega je podpi-
salo več ko milijon oseb. Tej dele-
gaciji je obljubil, da bodo zade-
ve, ki so zopet uvaževane, rešene
v teku 90 dni. Prepričani smo, da
ga pregledovanje zapisnikov pre-
priča, da se ne obrdri en sam člo-
vek še nadalje v ječi."

"Okoli osemdeset jetnikov je
še v ječi, ki odslužujejo kazen od
pet do dvajset let po zakonih,
sprejetih v vojnem času. Večina
teh ljudi pripada k organizaciji
L. W. W. V vsakem slučaju so
višja sodišča pristala, da niso iz-
vršili najhujših dejanj. Mnogi med
njimi imajo družine, odvisne od
njih, nekateri imajo do šest o-
trok."

Razvoj verstva.

Po Henry H. Tichenorju.
(Dalje.)
"Oh tvojem rojstvu je mogoče
ni grom a stoterim strelami stre-
sel svet.
Ni ga tebi enskega, o kralj bo-
gov in ljudi! Ti oko vseh živih
in posvetnih stvari, neumrjoči
Indra, neizprojni sovrainik suhe
in teme, neskončno moder, gro-
zni drobitelj svojih sovrainikov,
nepremagljivi junak in stena na-
še brambel!

Hvalimo te, poveljujemo te iz
dna naših gri, objemamo te ko
ljubeča žena svojega gospodarja;
ti naš varuh in prijatelj, naš
brat, oče mati in vse obenem.
Najbolj očetoovski izmed vseh
očetov, mi smo tvoji in ti si naš.
Oh, obrni tvojo milostno dušo ko
nam, kadar te hvalimo, in ne po-
gubi nas zaradi enega greha ali
več grehov." Reči nas danes, jutri,
vsek dan."

Krščanem biblija bi bila veliko
boljša, ako bi vzeli iz nje 31 po-
glavje "Števil" ali celo vse Moj-
zesove knjige s evangelijem več-

nega pogubljenja vred in jih na-
domestili s to vediško himno.

Druga himna, posvečena Surji
— solncu — ki se je vozil po nebu
v kočiji, katero je vlekle sedem
rdečih konj, predstavljajočih se-
dem dni v tednu, se glasi:

"Glejte žarke Zarje, ki liki
glasniki oznanjajo solnce na vi-
šinah, da vidijo ljudje velikega
vsevednega boga.

Zvezde z Nočjo vred beže ka-
kor tatovi pred vsevidnim očes-
om, čigar žarki odkrivajo njego-
vo bitnost, ki se razodeva v mo-
gočem plamenu od roda do ro-
da.

Potuj, o Solnce, potuj z brzino,
ki ni dana smrtnikom. Ti si dalo
luč in posvetilo v vsemirje; ti si
šel vsem rodovom na zemlji in
truman v nebesih.

Ti roditelj naš, Varun! Z o-
strim pogledom svojim prodeš v
zadnji kotiček zemlje, prodeš ši-
rino neba, meriš naše dneve in
noči ter si ogleduješ vas stvore.

Potuj, potuj Solnce v svojem
mogočnem krogu! Izide iz naših
želostnih niš in daj nam luč O
Solnce, ti bog vseh bogov!"

Ako izbiramo med poznisko
vrednostjo biblije in indijski Veda-
de, moramo priznati, da so bill
Indijski hajeslovci bolj pesniki
kot pa židovski očaki, čeprav so
prvi šiveli tisoč let prej. V gor-
nji pesmi čitamo o "trumah v ne-
besih". Ako je biblija "božje ra-
zodetje", je indijska Veda dva-
krat večje razodetje. Kako so si
mogli stari Judje lastiti monopol
na nebesa, če so pa Hinduji znali
povedati o njih tisoč let pred
Mojzesom!

Veda dokazuje, da so Indijci
verjeli v nebesa, neumrjost duše
in rajske veselje po smrti. Bog
Jama je predsedoval tistemu
prostoru, kjer so se zbirali dobri
in slabi duhovi; on in njegova se-
stra Jami sta bila prva smrtnika
po staroindijski veri. Iz vediških
himn se da zaključiti, da indijska
mitologija ni poznala strasne po-
smrtne kazni v peklenem ognju.
Smrti se niso bali.

Res je, da je poznejši bramans-
kem pokvaril originalno vero In-
dijcev. Bramanska kasta v Indi-
ji je del tistega prokletstva, ki
je zadelo ljudstva povsod, kjer
se je naselilo iskorščanje v im-
enu zasebna lastnine.

Okrog 800 let pred Jezusom se
je pojavil v Indiji nov verski učitelj,
ki je nadkrilil vse prejšnje in
marksateroga v drugih krajih
sveta. To je bil Buda. Ustanovi-
telj nove vere je bil princ Gusta-
ma, in glavarja Sakjanov, enega
imad svobodnih rodov, ki so ta-
krat eksistirali v Indiji in so imeli
republiškano, formo vlade. Buda
je torej dobro živel v svoji mladosti,
ko je pa bil star 30 let (ču-
dno, o Jezusu tudi pripovedujejo,
da je s tridesetim letom začel o-
znanjavati svoje nauke), je imel
"velike vizije" in tedaj je pustil
prijetno življenje in bogastvo svo-
jega očeta ter postal romar. Ho-
dil je po deželi, živel najprepro-
steje in učil novo vero.

Budova vera je bila vera ljube-
ni do bližnjega — kakor Jezusova
sešesto leto pomeje. Buda je
učil med drugim: "Ne zanimajo
me vaše različne teorije o bogu.
Ni se treba tliko pripraviti zaradi
duše. Delaj dobro in bodi dober
in našel boš srečo kjerkoli se je.
Ne veruj vsega, kar je zapisano
v starem pismu; ne veruj vsega,
kar drugi ljudje verujejo; ne ve-
ruj zaradi tega, ker so te starši
učili verovati. Premisli dobro sam
in če spomnaš, da je tvoja vera do-
brša za vse, veruj in ravnaj se po
svoji veri."

Buda torej ni obsodil vsakogar
na dno pekla, kdor ni sprejel nje-
govih naukov. Učil je doktrino o
presejavanju duše; ni pa preklel
tistih, ki mu niso hoteli verjeti.
Buda ni učil, da edino njegova ve-
ra rveliša Sloveka. "Sodi in spo-
znaj sam kaj je dobro in tega se
drži." To je zlat nauk, katerega
se ne more sramovati niti danes
najnaprednejši Slovek. To pojas-
njuje, zakaj ima Buda še danes
več pristalcev kot jih ima krist-
janstvo. V Indiji, Kini, Japonski
in drugih delih Azije živi pribli-
žno 500 milijonov budistov.

Po svojih naukih se je Buda
precej približal Konfuciju na Ki-
tajskega. Buda je imel to nesrečo,
da so ga njegovi šastilec po smrti
povzdignili v božanstvo kakor
kristjani Jezusa, dasiravno v dru-
gašnem smislu. Izmišlili so si baj-
ke o njegovem božanskem rojstvu,
toda ker je bil sin ljudskega gla-
varja, je zgodovina hitro pobila
vse takšne bajke. Oč Buda je bil
Sudodana, glavar Sakjanov, nje-
govji materi pa je bilo ime Maha-
maja.

Buda je imel toliko nasprot-
nikov, da bujke preganjanje budiz-
ta je za prišlo po njegovi smrti.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.
Inkorp. 17. junija 1907
v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODSEK:
Predsednik Vincent Calnar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7,
Box 52, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka
Blas Novak, gl. blaginjski John Vegrich, urednik glasila Jože Zavartnik,
upravitelj glasila Filip Gadin.

POROTNI ODSEK:
John Underwood, predsednik, 405 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin
Zelenkhar, Box 276, Barbours, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn.,
John Terrell, Box 161, Lawrence, Pa., John Corlek, 414 W. Hay St.,
Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:
OSREDNJE OKROZJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawdale Ave.,
Chicago, Ill.

VZHODNO OKROZJE: Jacob Ambrosic, Box 286, Moon Run, Pa.,
John Groblej, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROZJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., na Jugoslaviji,
Max Marc, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad,
Mike Zigel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbori:
Frank Zalta, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank
Somrak, 5600 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5905 St. Clair St.,
Cleveland, Ohio.

Združiteljni odbori:
Predsednik: Frank Alet, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Joško Oves, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Šluk, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Av., Cleveland, O.

POŠTOVNI Korespondenca s gl. odborom, ki delajo v glavnem uradu,
se vrši takole:

VSA FISMA, ki se nanašajo na posla gl. predstavnika na naslov:
Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODFORE SE NASLOVE: Bolniška taj-
ništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega
odbori in jednote vrše se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Law-
dale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na
naslovi: Blaginjski S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse prišleke glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo
Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prišleki na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslovi: John Under-
wood, 405 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi prišleki na drugi apel, nanašajoči, glasni, narodna in sploh vse kar
je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslovi: "Prosveta", 2657-59
So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Ena Bramanov bi bila skoraj
učila vse bu lista in se danes jih
je ravno v Indiji najmanj. Mnogi
liberalni in izobraženi Bramanci
se rda budisti. Na ledniki Bude
so napisali njegove nauke v kuli-
ci, ki se imenuje "Triptika". To
je budistično sveto pismo, ki je bi-
lo kmalu prevedeno na kitajski je-
zik in od Kitajca se Japonci do-
bili budistično vero. Največ pri-
rtaev in največjo zaslombo ima
budizem na Kitajskem.

Budizem ima svoje duhovnike,
voda o njih čitamo: "Ideja duhov-
ništva s posebno oblastjo ali s ma-
jstvom, mističnim, transcedentni je
absolutno protivna duhu in nau-
kom Bude." Budisti torej ne vili-
je v svojih duhovnikih kakšno
"agenta Gospodove", temveč le
učiitelje.

Za časa Bude je živel v Indiji
drugi prerok po imenu Vadama-
he, ki je ustanovil versko šolo
žajnistov. Pravzaprav sta bili dve
sekti žajnistov. Ena se je imeno-
vala sekta Digambarov ali "oble-
ženih v zrak", drugi so pa bili
Svetambari ali "obloženi v belo".
Prvi so res živeli tako kakor so se
imenovali: imeli so na sebi le
"zrak", to se pravi, da so bili po-
polnoma nagi. To je pomenilo, da
so nedolžni ali brez greha. Sve-
tambari so nosili bele halje.
"Zračnjaki" živa še danes v In-
diji, toda nagi več ne hodijo, pač
pa se sledejo pri jedi in v templih.
To pomeni, da so Digambari skozi
tisočletja ohranili do danes neke
vrste falšicem: oboževanje spol-
nih organov. Buda je vodil oster
boj proti Digambarom in ta boj
med budisti in žajnistovi živi še dan-
es. Indija ima okrog poldrug
milijon žajnistov. Žajnistovi ne po-
znajo nobenega boga, verujejo pa,
da ima vse dušo, kar eksistira:
ljudje, živali, rastline, mineralje
in nebesna telesa. Življenje je pri
njih duša. Indijska beseda "ži-
va", ki pomeni "življenje", znači
obenem "dušo". — Indijski jezik
je arijski kakor vsi indoevropski
jeziki, vsled česar je v sorodu
tudi s slovanskimi jeziki. Odtod
podobnost med besedama "živa"
in slovanskim "življenje", ki ima-
ta eden in isti pojem. — (Opomba
prevajalca.)

Moderni žajnistovi so sprejeli
mnogo budističnih naukov, čeprav
so nasprotniki budizmu kot celoti.
V. A. Gandhi, odlični odvetnik v
Bombaju, je na zboru predstavn-
ikov religij v Chicagu leta 1893.
označil moderni žajnzem s slede-
čimi besedami: "Kaj je začetek
vsega? V tem vprašanju je zapo-
paden bog. Žajnistovi verujejo, da
sta snov in duša večni in ne more-
ta biti ustvarjeni. Kaj je potem
bog? V žajniški filozofiji ni mesta
za boga, ker je vsak tak izvenko-
mišni osebni stvarnik neologizem in
nepotreben."

Ta nazor ni nov. Mnogi indijski
filozofi so ga že davno učili. Kljub
temu so žajnistovi unikum med sve-
tovnimi religijami. Tu imamo pol-
drug milijon ljudi, ki so pravi a-
teisti. Ne verujejo v nobenega bo-
ga. Njihova vera je, da vsemirje

ne pozna, ne potrebuje boga, ker
je večno. Vsemirje je duha in člo-
vek ter siherno organiko blja je
del te duše. Duša je tisti element,
ki se izraža v življenju, delih, mi-
slah, občutkih itd.

Nasproti žajnzem v Indiji pa
stojajo šintoisti na Japonkem. Šin-
toizem je japonska uradna vera.
Šintoisti imajo velikanske ar-
madno bogovi; morda jih je milijon
ali še več. Pri njih je bilo vse u-
stvarjeno, toda šintoizem ni šle
v glavo, da bi mogli vse to na-
rediti eden sam bog, zato so ustva-
rili kar cel narod bogov. V zadre-
ti niso bili nikoli sanje.

Veliki duhovni šintovske sekte
Žike v Tokiju po imenu Šibata je
takole raslofil njihovo vero:

"V začetku je bila generacija
bogov, ki so se imenovali Kami.
Oni so ustvarili nebo, zemljo in vse
kar je. Kami so bili predniki Ja-
poncev. Žamutens, pravnik Ni-
nigami-nomikoto, je bil prvi Slova-
ški visdar. Zaviadni je v vsej de-
želi in storil veliko dobrega za
ljudstvo. Ravno tako dobri so bili
njegovji nasledniki. Podaniki so
globoko ljubili in spoštovali vla-
darja, direktna potomca bogov. S
časom so prišlo krivice vere v de-
kolo. Za časa petnajstega cesarja je
prišel konfucionizem, ob času de-
vetindvajsetega cesarja Kimeja je
bil budizem in posneje je prišlo
kristianstvo, toda cesarji so vedno
ostali zvesti štintu. Sedanjji naši
obredi so od začetka naše zgo-
dovine. Imamo teli božje zaklade, ki
so nam jih zapustili naši božanski
očetje. Zakladi so: božji biser, ki
se nahaja v cesarski palači, sveto
srealo v templu Iaa in sveti meč v
templu Atante v provinci Ovari.
(Dalje prihodnjic.)

Frank Heller: Blagajna velikega vojvode.

Roman. Iz švedčine preložil F. J.—o.

(Dalje.)

"Tega seveda ne! Sicer se pa hočem izogibati vseh ekstremov. Jaz sem dobronameran in miroljuben državljan."

"Vem, vem, saj ste član naše ga parlamenta. Torej vi nimate namena, da daste umoriti tega Juda. Ali smem morda vprašati, kako se imenuje?"

"Adolf Hornstein."

"Torej nemški Jud?"

"Ne, ruskopoljski, kar je še stokrat in tisočkrat huja. Gospod profesor, ali se še spominjate gospodične Daisy Bell?"

"Kako se ne bi mogel spominjati vaše krasne prijateljice, gospodične Bell! Seveda, prav dobro se je spominjam. Kaj je vendar iz nje? Pa vendar ni oni Jud ukradel njene srece?"

"Še huje, gospod profesor. Ne vem na kak način je prišel do stvari, ki so meni mnogo dragocenejše, nego njeno srece. Na nerazumljiv način so prišla v njegove roke vas moja pisma, ki sem jih nekaj pital gospodični Bell. Kako, tega ne ve nihče. Ali mu jih je dala gospodična Bell sama, ali jih je pa izmaknila in prodala njena sobarica. Gospodična Bell namreč zatrjuje, da je pisma iz njene predala ukradla sobarica in jih prodala Hornsteinu. Jaz pa sumim, da je to storila sama gospodična Bell, ne pa njena sobarica Rozalija. Moram vam namreč omeniti, da moje razmerje z gospodično Bell danes ni ravno najbolje. Rozalija je odšla v Ameriko, torej se ne morem obrniti na njo. Glavna oseba v vsi ti zadevi je torej edinole gospod Hornstein. Ali ste že kdaj in kaj slišali o tem človeku, gospod profesor?"

"Hornstein... Hornstein... ne vem, prav nič se ne spominjam. Toda, ali se ni imenovalo to ime takrat, ko se je toliko govorilo o razporoki lorda in lady Blychell? Ako se prav spominjam, je igral v vsi zadevi neki Hornstein prav čudno vlogo."

"Da, ravno ta! Hornstein je prodal lady Alici vas kompromitirajoča lordova pisma. In ta ljubimci gospod Hornstein se je sedaj zarotil, da me izigra v javnosti in me spravi ob mandat. Gotovo veste, da se vrše 22 t. m., torej v enem tednu nove volitve. Veste pa tudi, kako moralni in pobojni so moji volilci — ako se še spominjate, ste se vi pred leti tudi posluževali tega orožja —. Torej gospod profesor, ona komedija s kinematografom mi ne gre iz glave. Tako duhovito in izvirno ste si zamislili vso stvar, da..."

"Gospod Isaacs, mislim sem, da sva na to stvar že davno pozabila. Stvar je torej tale: vi nikakor ne morete pristati na to, da se objavijo ona vaša pisma, da bi vaš volilni okraj zvedel o vaših odnosih z gospodično Bell."

"Da, prav imate! Objava teh pism bi ne bila prav nič priporočljiv volilni okoliščina za moje osebo. Ta moja pisma so namreč malo preveč... no kako bi se izrazil, recimo malo preveč liberalna, a kotudi jih je pisal liberalni kandidat. Ako se ta pisma objavijo, tedaj sem izgubljen in onemogočen. Moje življenje je v rokah tega Juda Hornsteina, in to toliko časa, dokler so ona pisma v njegovih rokah."

"Da, dokler so v njegovih rokah. Zato ste me pustili poklicati, kaj ne gospod Isaacs?"

"Yes, gospod profesor, ravno zato. Bežite me tega prokletega Hornsteina, ker sicer..."

"Rešim naj vas Hornsteina? Jaz mislim, da bi bilo bolje, da rešim iz Hornsteinovih rok vaša pisma in kaj potem?"

"Hvaležen bi vam bil vse svoje življenje. Ali vam ni to dovolj?"

"To je odvisno od tega, kako obliko dobi ta vaša hvaležnost. Vi veste, da sem siromak, da si zaustim v pota svojega obraza svoj vaakdanji kruh."

"Letošnja jesen je bila jako slaba za moje spekulacije. Nekaj firm, namreč Walkley and Smithers..."

"Da, da, tudi jaz poznam to firmo. Kaj ste imeli tudi tukaj svoje prste vmes? Prav zadovoljen sem, gospod profesor, ka vidim, da je tem ljudem nasedel

tak lisjak kot ste vi. Jaz na primer..."

"Nikar ne pretiravajte, gospod Isaacs. Kako naj bo jajce pametnejše od pite. V trgovinskih vprašanjih sem v primeri z vami pravi dojenček."

Gospod Isaacs se je zadovoljno smehljaj v svojo mestovsko brado. Videlo se je, da ga je ta hvaležadela na njegovem najobutljivejšem mestu. Odgovoril je:

"Kupčije, vi si ne morete predstavljati kakšne kupčije včasih ponujajo ljudje človeku. Pogledite si na primer samo tole pismo. Ravnokar sem je dobil."

Isaacs je dal staremu in sivemu profesorju pismo z neko inozemsko znamko. Profesor je vzel iz kuverte pismo in najprej prebral podpis.

"V imenu njegovega vojvodskega visočanstva velike vojvode Minorke — finančni minister Esteban Paqueno," je prebral glasno. "Kaj vruga, vi stojite v trgovskih odnosih z veliko vojvodino Minorke, gospod Isaacs? Mislim sem vendar, da bi bilo to pod vašim dostojanstvom!"

"Motite se, gospod profesor! V nikakih trgovskih zvezah nisem s temi ljudmi, samo vojvodina Minorke bi to rada imela. Preberite samo pismo in videli boste."

Stari profesor je začel počasi brati posamezne stavke:

"Mr. Ernest Isaacs, bankir, 27, Lombard Street City of London, Velika Britanija. — Vaše blagorodje, dasi neznan z vašo veleposlovanja firmo... ker sem alikal o državnem posojilu, ki ste ga izvršili za grško kraljevino... da se najzaupnejše obrnem do vas v zadevi, ki vas bo gotovo kot finančnika jako zanimala... Sedanjni položaj in neugodne razmere na denarnem trgu so vam gotovo znane... Politični položaj in predloženi državni proračun gospoda Lloyd Georgea bo stvar gotovo še poslabšal... mesto industrijskih papirjev, ki se njih cena menja dan na dan, bilo bi na vsak način boljše, da vložite svoj denar v gotovo in plodonosno podjetje... državnih papirjev danes nihče več ne zadržava... navede obresti, ki jih prinašajo niso večje nego 5 proc. z osimom na to, vam predlagam v vašem in našem lastnem interesu kupčijo, ki združuje stalnost in vrednost državnih pa-

pirjev z velikimi dohodki privatnega podjetja. — Vraga, gospod Isaacs ali se vam ne oede slinje! Kdo vendar bi mogel biti ta gospod Paqueno, ki piše tako krasno in zapeljivo angleščino!"

"Da, ko bi ne bil to tako znana firma. Toda berite samo dalje, gospod profesor."

(Dalje prihodnjik.)

Usodni škornji.

A. K.

(Dalje.)

Po dolgem dremanju Žvan vendar zadremlje in kar ustraši se, ko se pozneje zbudi, misleč, da je že dan. Takoj vstane, si popravi oguljeni kožuh in gre iz hleva. V kuhinji je nekdo že vžgal tresko, kar Žvana še toliko bolj podkuri. Previdno gre v vežo po kožo, da bi ga ne opazila Urša ali katera še tako zgodaj na nogah.

Menec na nebu je še svetel, na vzhodu pa že blede zvezde. To je torej ravno pripraven čas za Žvana, da bi ga le dekla ne opazila, vojaki pa itak še vsi spe.

Hitro si oprta kožo in krene proti kozolecu. Sneg mu škriplje pod nogami, mrzlo je, vendar Žvana ne zebe, celo malo toplo mu je.

Ob stebra kozolca postavi kožo, nato pa stopi za kozolec proti tepki; višje gori prav nič ne pogleda, le proti škornjem so mu obrnjene oči. Naglo se jim približa in prijel je že za desnega, da ga sezuje. Močno mu bije srece, vroče mu postaja še bolj, vendar povleče za škornj, da bi ga sezul. Zdi se mu, da nima nobene moči, niti malo ne more ganiti škornja na nogi, kakor bi imel v rokah poleno.

Noge mrtveca so nekako podedenele in škornji nekam primrnilni, tudi levega Žvan zamaš poakuša, da bi sezul. Že je obupal, da bi kaj opravil. Strah je nekako polegel, sedaj pa se ga loteva žalost, da ne bo imel škornjev. Še enkrat polakusi, a vse zastonj. Obrne se že proti koži, da bi ga oprtal, medtem pa mu line v glavo misel.

V šepu z roko otiplje krivavič in že mu pride misel, da bi si lahko z njim pomagal. Kako izmajdljiv postane človek v trenutku tako velike zadržaje.

Porezal bi škornje z obočenca, toda škoda jih je rezati, nog ni prav nič škoda in mrtvec ne čuti. Že se je Žvan lotil operacije. Nož mu hrusta po oledenem mesu, šindalje bolj mu gre delo od rok in kmalu prireže do kosti prve noge. Izmajdljivost sama ga je navdušila. Kmalu je izrezal z nožem kolikor se je dalo, potem pa poiskulj svoje moči pri kolčnih; odlomil je do kosti zarezani nogi. Hitro je spravil v kožo škornje z odrezanimi nogami, jih pokrtil in kožo oprtal na rami, nato pa podvizal pod kozolecem proti grmovju. Ta operacija mu je vzela precej časa, in že doobra se je delal dan, ko je odhajal. Toplo mu je bilo od dela in strahu, vendar je bil srečen, saj v kožo je imel škornje, ki jih izsprazni, če ne prej vsaj doma, potem pa se bo postavil z novimi škornji, kot se še ni nikdar v svojem življenju. Takih misli je urno hitel v dolino.

Pri Matjonovih v Šebreljah je gospodinja ravno klicala k večerji. Hlapec je prišel s skednja in si otreasal rezanico iz nedrji, dekla si je popravljal ruto, ravnokar došla iz zakajene hitnice; otroci so hitro pustili vitre, ki so jih strgali očetu v veži in jih pripravljali za pletenje košev, gospodar pa je delal še nekaj časa, ker je ravno pripravil dno košu in ni mogel kar tako pustiti dela iz rok.

Kmalu je bila vsa družina okoli velike javorjeve mize. Gospodar je naredil velike tri križe, na čelu, ustnih in prsih, in molil s počasnim, nizkim glasom na čast troštartju svetemu duhu; drugi so mu odgovarjali, otroci bolj gladko in zveneče, hlapec in dekla moljaje, stari oče pa vekavo, skoraj švigaje, skorzi brezbohe čeljusti. Gospodar je sedel v kotu tik pod velikim lipovim razpelom, poleg njega starejši sin; na drugi strani mlajši otroci; gospodinja je bila na drugem voglu z najmlajšim ob strani, poleg nje stari oče; nasproti sta si sedela vsak s svoje strani hlapec in dekla, v drugem kotu pa krmeljavi pastir, ki je natikal in otiral treske.

Prišli so z večerjo. Počasi in modro sega gospodarjeva desnica z veliko leseno žlico v latveco sredi mize. Globoko seže in sajame, ravnotako počasi in

previdno jo nese k ustam, sine na široko, malo zameši, povzije, potem pa si podpre glavo nad ušesom, okrašenim z zlatim uhanom; gleda modro proti veliki akledi kakor bi zajemal iz nje pamet, še precej časa počiva, potem pa se zopet prične pripravljati, da bo segel v skledo. Drugi se ravnojo po njem. Gospodinja mora krotiti otroke, ki prehitro segajo z malimi ročicami čez široko mizo in pri tem manjši akoraj vstajajo s klopi. Hlapec in dekla pa zajemata hkratu, globoko doli na dnu skledice se arečata njuni žlici, pogledata se, dekla si zopet prične popravljal ruto, pogleda hlapec in on njo in kmalu zopet neseta žlici na dno skledice.

Dolgo traja ta večerja, medtem pa vatopi Zverjev Žvan s kosom na hrbu. Pastir hiti otirati ogelj s treske, da bi boljše razločili došleca.

"Bog daj dober večer," pozdravi Žvan in jim voči svetlega duha.

Vsi hkratu so mu odzdravili. Gospodar ga povabi k mizi, za kar Žvana ni treba posebno siliti. Kož postavi poleg sebe h klopi, pastir se mu umakne bolj z mizo, pokriža se in sam zase malo pomoli, potem pa prične zajemati, ne da bi kaj prida govoril. Družina je pričela odlagati žlice, nato pa si je pomaknil skledo bližje k sebi. Urnejši je bil pri jelu od njih, zato ga niso dolgo čakali, da so skupaj lahko odmočili.

Žvana ni skrbelo, da bi ga pri Matjonovih ne sprejeli pod streho, pa vacevo vpraša, če bi mu dali "erperge" čez noč.

"Beži, no, kaj vprašuješ, saj se vnanje vzamemo pod streho, pa bi tebe ne, ki si domač," mu odgovoril gospodar.

"Kaj boš povedal novega," se je oglašala gospodinja upravljaje posodo z mize.

Žvan je bil že pripravljen priti z velikimi novicami na dan, Matjonovec pa je zavrnil ženo, naj ne bo sitna, da zdaj gresta v hlev pogledat, bo že potem izvedela, če ve Žvan kaj novega povedati. Nerad je šel Žvan proč od koša v hlev, ker otroci bi lahko kaj stikali okrog koša, vendar ni mogel ugovarjati, kož je samo pomaknil v vogel. Škornje v njem je bil že med potjo spravil čisto na dno radi previdnosti.

Ravno ta dan je Liaka dobila telička, zato je bil Matjonovec prav vesel gosta, kajti lani jim je Liaka delala presojanje sitnosti. Dal bi bil poklicati Žvana, ker pa je njegov dom oddaljen od tu skoro celo uro in je Žvana ponavadi težko dobiti pred prazniki doma, bi ga bil Matjonovec poklical le, če bi bila sila. Tako ga je pa ravno slučaj prinesel.

V hlevu je bilo vse v redu. Liaka je zadovoljno prečevala in počivala, prav nič se ni zmenila za došlece, tudi za Žvana ne, ki si ga je lansko leto ravno ob taki priliki dobro zapomnila. Neroden teliček je počival pri jastih, ne brigajoč se za ves svet kakor bi bil zelo utrujen od dolge in na-

porns poti. Žvan je bil čisto zadovoljen z obnašanjem živine, le deklo je okregal, da je pustila Liako nepokrito, ker bi se lahko prehladila.

(Dalje prihodnjik.)

SEVERA'S REGULATOR. Tonika za ženske. Promaga bolečine, popravi neradne funkcije, pomaga naravi okrepeti oslabele ženske organe in jim povrne normalne razmere.

ZAKRAJEK & ČESARK. 76-8th Ave., New York City. Ova pošilja denar v stari kraj, potem lastnih direktnih zvez s pošto in zanesljivimi bankami.

EMIL KISS, bankir, 133 Second Ave., NEW YORK, N. Y. KASOPISSTVO. EMIL KISS, bankir, 133 Second Ave., NEW YORK, N. Y.

ROJAK PAJK JE. V trgovini nad 16 let, na tisoče dolarjev raspoliže blaga po celi Ameriki pa se ni nikdar aludalo da ni vsak dobil poštno blago. Kdor od nas enkrat kupi, se kupi. Pošilja brezplačne cenike po celi Ameriki za ure, slatina, srebrnina, diamanta, puzane, dalje prave glane Columbia gramofone, slovenske in v vseh drugih jezikih gramofonske plošče, zastave, regalije, kape i. t. d.

DELNICE JADRANSKE BANKE. Narastujoča poslovanje Jadranske banke v zvezi z njenim ekspanzivnim delom v vseh panogah gospodarskega življenja v domovini je izkazalo potrebo povečati lastna obratna sredstva zavoda. V izvršitvi sklepa občnega zbora od 27. maja se je sedaj povisalo delniško glavnico od 120 milijonov kron na 240 milijonov kron z izdajo 300.000 delnic po K 400 ali din. 100 nominala.

Jurkica Agičeva. Povest. Hirvaško spisal Ka. Šandor-Gjalisti. Prevel Fr. Orel.

(Dalje.)

Jutri ob tem času boš že zapričena! — je začel starček. — Pa tudi mora biti tako, drugače ne dobiš plačila do prvega drugega meseca. Samo, da dospel za časa!

— Upam vsaj! Vreme je skoraj poletno. A čim dospem, pošlrim se k nadzorniku in ga zaprosim. — Stari gospej se je izvil vzdih in z istim je ponehal razgovor.

— No, no, še poldrugo uro časa imamo! — začel je gospod zopet.

— Tako je vsaj dalje z nama! — je dostavila gospa in je, ker se ni mogla dalje vzdržavati, objela s obema rokama deklo okolu glave in je začela poljubavati.

— Ah! sedaj, kar je, je! — je menilo deklo, osvobodivše se iz gospejinega objema.

In zadovoljnost je zopet minila. Vsi trije so se zamislili. V duhu so se jim vrstili prizori iza nedavne prošlosti. Bila jima je draga; najrajši bi jo imela vedno pri sebi; raje, negoli da morata ugibati, kaj jima prinese gluha, temna bodočnost!

II.

Bil je to upokojeni stotnik Agič s svoje so-progo in hčerko Jurkico. Slednja je imela od-potovati s žakanjskim vlakom v Slavonijo, kjer je bila ravnokar imenovana za učiteljico.

Dolgo so morali Agičevi čakati na to imenovanje. Že pred štirimi leti je Jurkica izvršila s izvrstnim uspehom zagrebško samostansko učiteljsko. Od dobe, ko je prinesla domov veliko upričevalo srelosti, ni bilo več natečaja za službo učiteljice, da bi je bilo prearlo skrbno, pazljivo in ostro oko očeta njenega, Jurja Agiča. Četrta stran "Narodnih Novin" bila je vedno začetek šitanju dnevnika, a vse strani "Uradnega lista kr. deželne vlade, oddetek za uk in bogodastje" znal je skoraj na pamet; in čim je kaj odkril, odhitel je naravnost domov. Jurkica je tedaj morala takoj opustiti vsako drugo opravilo in seeti za mizo. Tu se je starček ustavil, opozoril jo, da piše lepo, paši na črke, ki so se vrstile izpod malih deklinskih prstičev in — začel je narekovati: "Visoka in prejasna kr. dež. vlada!"

— A ne! oče, — "prejasna" ne pišemo več! — je opomnila hči, dobro znajoča, kako se je v šoli učila o rabi naslovov.

— Pusti tako, nezadosten naslov bi škodil, a tak nikoli. Zavoljo tega se "oni višji" ne bodo jezili. Dalje piši: "V najglobokoji in najpomilnejši velepokornosti preudano podpisana hči vojska-graničara, kateri je na bojnih tleh Italije in Ogrske prelival svoje kri za cesarja in domovino svojo, drme se najpomilnejše" itd.

Tako se je vsaka prošnja navadno pričela, a zaključek jej bil prilčno tak-le: "Ako bo visoka vlada štela uslišati vradno mo, svečano obljubujem, da bom vedno izpolnjevala ukaze visokosti in se vedno iskaševala hvalečna." Zadnje besede je starček pridodaval, odkar so ga opozorili, da se oblasti selo zanimajo za politično vedenje prošlice.

Od tedaj je tudi opuščal v prošnjah "bojne poljane Ogrske". Čutil je sicer, da mu njegov ponos ne dopušta tega poniženja, a premagoval se je. A naposed! Zakaj ne bi tudi on odnehal z onim ponosom? Prepričal se je, da so se celo generali in polkovniki vdali in za stvari, ki so bile manjega pomena, nego je njegova; kako torej, da bi le on vstrajal v svoji trmi? A koncem kraja treba si je zapomniti, da debelejši palčiči konec drže v rokah "oni višji", a njim je malo mar za kri, ki se je prelila na ogrskih bojnih poljih. Čemu torej omenjati to? — A priznati moramo, da ga je v pritajevanju "ogrkah bojnih poljan" bodrila zavest: "Če cesarju prav in vse odpušta — zakaj ne bi jaz?" — A pri vsem tem mu je bilo večkrat kakor apostolu Petru, ko je satajil svojega učenika. Pa — naj bol! Kakor oče mora postopati tako in ne drugače. Tako tudi ni šaloval po denarju, ki ga je izdajal za kolke neprestanih prošelj. Izražal pa je čast in hvale Boga, da mu ni vsakikrat še posebej kolekovati prilog. Vsaka na novo vložena prošnja vzdostila ga je z upanjem. A v tem upanju snoval je v asprej načrte, kako se vse izemti. Ali vsi prošnje so se mu vračale z vedno jednako opazko: "Vruga se neredno, ker raspisano mesto je že oddano drugi prošteljici!" — "Druga, druga — prošteljica!" Skoraj z mrčino v srcu je gledal v duhu nanjo in žalostno se je vpraševal, kako čudo more biti "ona druga", da so jej "ti višji" dali prednost! A Jurkica, — s takimi vrčinami! — Pograbil se je za čelo, stisnil svoje velike, graščarke roke v pest in preklel nearečno svojo usodo. Opsoval je pristranost vlade in "vseh tam gor!" — jesen se ni mogel načuditi neumnosti šolskih odborov; dokazoval je napačnost zakona, ki dovoljuje, da "taki tepci" odločajo o usodi človekov! — z jedno besedo: to ga je vsaki-krat razjezilo in čutil se je neismerno nesrečnega. V takih dneh je malo koristil kr. poštnemu uradu, kjer je služil kakor dnevničar, ker ob samih malih pokojnini ne bi bil mogel drugače prehraniti sebe in družino. Kakšenkrat je bil skoro popolnoma prepričan, da se je vse zarotilo proti njemu. Tu je bilo potrebno, da sta ga pomirjevali lena in hči. Soproga, slabotna in suha ženica, navadno molčeča, nevažna komu kaj zapovedovati, se je ob takih prilikah popolnoma izpremenila in je odločno rekla: "A ne tako očka, — kakor starša pri svojih kozah! Kaj bi tožil, sokol moj sivi! Kar ni danes, bo jutri. Pa — potrpi, — ko pride, pride presodaj! Misli-li, da bi jaz lahkega srca pustila svoje dete v daljni tuji svet, — v svet s srecem tršim od kamena, — da bi jo pehala od sebe kakor podi volčica zarod svoj. — ej — ej — siromadek moj, — a tako misliji tudi ti!

(Dalje prihodnjik.)